



บทที่ ๑๕

บทนำ

### ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างทาง เศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 113,381,185 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 95 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด โดยแบ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูก 112,819,901 ไร่ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ 761,284 ไร่ และพื้นที่อื่น ๆ 5,422,116 ไร่ นอกจากนี้ประชากรประมาณร้อยละ 80 ของประเทศก็ล้วนแต่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งสิ้น แต่เนื่องจากอาชีพการเกษตรต้องเสี่ยงต่อสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่แน่นอนมากมาย อาทิ ความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ ราคาผลผลิตไม่มีเสถียรภาพ เกษตรกรมีอำนาจการต่อรองน้อย ประกอบกับเกษตรกรขาดความรู้ทางเทคโนโลยี ทำให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนการผลิตสูง ผลตอบแทนต่ำ เกษตรกรจึงมีฐานะความเป็นอยู่ยากจน รัฐบาลจึงต้องให้ความช่วยเหลือตลอดมาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 จนถึงปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายที่จะเร่งรัดพัฒนาเกษตรกรรมด้วยการนำวิทยาการแผนใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง นอกจากนี้ยังวางแนวนโยบายกำหนดราคาดผลิตผลทางการเกษตรอีกด้วย เพื่อช่วยให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น

การเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพสำคัญอย่างหนึ่งทางการเกษตร เนื่องจากมีผู้นิยมประกอบอาชีพนี้มาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังเช่นในปี 2521 มีเกษตรกร

---

ศูนย์สถิติการเกษตร, "สถิติการเกษตรของประเทศไทยปีเพาะปลูก 2524/25", (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2525), หน้า 176-177

ผู้เลี้ยงสุกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.74 สูงกว่าปี 2517 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2516 เพียงร้อยละ 11.49<sup>1</sup> อีกทั้งมีการพัฒนาการเลี้ยงแบบชาวบ้านมาเป็นการเลี้ยงแบบการค้ามากขึ้นจนสามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงได้ และในบางแห่งยังได้พัฒนาจนอยู่ในรูปอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกร อย่างไรก็ตามผู้เลี้ยงสุกรต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย สืบเนื่องจากการเลี้ยงสุกรโดยไม่สามารถวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทำให้ผู้เลี้ยงขาดคะแนนปริมาณสุกรที่จะเลี้ยงในแต่ละช่วงไม่ได้ ประกอบกับราคาวัตถุดิบซึ่งเป็นส่วนผสมอาหารสุกรและราคาสุกรมีชีวิตผันผวนตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงการผลิตสุกรที่ราคาวัตถุดิบที่เป็นส่วนผสมของอาหารสุกรสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกับที่ราคาสุกรมีชีวิตลดต่ำลง เกษตรกรที่ประสบภาวะขาดทุนบางรายต้องเลิกล้มกิจการไป คงมีแต่ผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่ที่ได้ลงทุนไปจำนวนมาก พยายามปรับปรุงการเลี้ยงสุกรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อให้มีรายได้มาชดเชยมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น ปรับปรุงการผลิตสุกรให้ได้ผลผลิตมาก และมีคุณภาพดี โดยใช้ระยะเวลาการเลี้ยงสั้น และผลิตอาหารเองเพื่อลดต้นทุนให้ต่ำลง ตลอดจนการหาประโยชน์จากมูลสุกรโดยนำมาผลิตก๊าซมีเทนใช้ในการหุงต้มอาหารและใช้กับเครื่องสูบน้ำ ใช้มูลสุกรเป็นอาหารเลี้ยงปลา ใช้ทำปุ๋ยในการเพาะปลูก ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีการนำวิธีการทำฟาร์มแบบผสมผสานซึ่งเป็นวิธีการเกษตรแผนใหม่ที่รวมเอาการผลิตหลายอย่างเข้าไว้ด้วยกันเข้ามาใช้ ทั้งนี้การผลิตแต่ละอย่างจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะต่อเนื่อง เพื่อใช้ประโยชน์จากพื้นที่เกษตรกรรมและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น อนึ่ง การทำฟาร์มแบบผสมผสานยังช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดความเสี่ยงในการทำฟาร์มเฉพาะอย่างให้น้อยลง

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา รูปแบบ ระบบ โครงสร้าง และต้นทุนการทำฟาร์มแบบผสมผสาน

<sup>1</sup> นาม ศิริเสถียร, ผลการวิจัยกิจการสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรสระบุรี จำกัด, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ, 2525) หน้า 1 (อัดสำเนา)

2. เพื่อทำการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของการทำฟาร์มแบบผสมผสาน
3. เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนระหว่างการทำฟาร์มแบบผสมผสานกับการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง
4. เพื่อให้ทราบถึงอุปสรรคและปัญหาในการทำฟาร์มแบบผสมผสาน

#### แนว เหตุผลและทฤษฎีสำคัญหรือสมมติฐาน

ต้นทุนผลิตผลที่ได้จากการทำฟาร์มแบบผสมผสานจะต่ำกว่าต้นทุนผลิตผลที่ได้จากการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง

#### ขอบเขตของการวิจัย

1. ต้นทุนการดำเนินงาน หมายถึง ต้นทุนโดยประมาณของการทำฟาร์มแบบผสมผสาน ที่มีสภาพแวดล้อม ปัจจัยการผลิต ตลอดจนการดำเนินงานคล้ายคลึงกับฟาร์มตัวอย่าง และจะศึกษาต้นทุนตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2524 ถึงกรกฎาคม 2525
2. เปรียบเทียบต้นทุนการดำเนินงานตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2524 ถึงกรกฎาคม 2525 ของฟาร์มเฉพาะอย่างที่มีสภาพแวดล้อม ปัจจัยการผลิต และลักษณะการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกับฟาร์มตัวอย่าง กับต้นทุนการดำเนินงานของฟาร์มตัวอย่าง สำหรับรอบระยะเวลาเดียวกัน
3. ศึกษาต้นทุนการดำเนินงานของฟาร์มเลี้ยงสุกร-ปลา (สวาย-นิล) แบบผสมผสานเท่านั้น
4. ฟาร์มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา คือ บริษัทฟาร์มศิริพันธ์ จำกัด

#### วิธีและขั้นตอนการดำเนินการค้นคว้าวิจัย

1. ศึกษาจากเอกสารในห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืด ห้องสมุดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ และห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT)

2. สัมภาษณ์เกษตรกรและผู้มีความรู้ด้วยตนเอง

3. ออกแบบสอบถามเจ้าของหรือผู้จัดการฟาร์มในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี นครปฐม สระบุรี นครสวรรค์ นครราชสีมา และกรุงเทพมหานคร โดยตรง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้ที่สนใจจะลงทุนในกิจการประเภทนี้ สามารถใช้ผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

2. ผู้ประกอบอาชีพทำฟาร์มแบบผสมผสานจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจการของตนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. รัฐบาลสามารถใช้ผลสรุปปัญหาต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางพิจารณาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเกษตรกร

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย